

DES DE CA N'OLIVER (22)

ELS NOMENCLÀTORS I L'AVIADOR VINENT

Antoni Tudurí

 Secció de Genealogia
de l'Ateneu de Maó

Hi ha paraules de notable sonoritat, com ara el terme «nomenclàtor», que al «Diccionari Català-Valencià-Balear» es defineix com: Llista o catàleg de noms, per exemple, de les localitats d'un territori, dels membres d'una societat, etc.; castellà, *nomenclátor*.

Normalment s'acostuma a emprar per a concretar la relació dels carrers d'una població. Sona molt més ufanós i solemne que «llista de carrers» o, per exemple en castellà, *callejero*.

El principal problema dels nomenclàtors que utilitzen noms de persones, tan pertanyents al santoral com als estaments laics, és que es produeixen unes notables alteracions segons sigui el moment polític i històric. En temps diguem-ne revolucionaris o republicans, hi ha tendència a descavalcar tot el santoral i les referències reials o de la noblesa dels rètols dels cap de cantó de les poblacions. En sentit contrari, en èpoques clarament conservadores, els sants, els reis, els nobles i certs tipus d'herois i guerrers de major o menor importància tornen a pujar als rètols dels carrers.

La meva afició genealògica m'ha permès

navegar per aquestes aigües i, a vegades, he trobat unes molt notables variacions, per desgràcia dels antics carters, als documents oficials, com són els padrons o els registres civils municipals.

❖ **A ALGUNES POBLACIONS** menorquines l'alternança dels noms dels carrers és, fins i tot, curiosa. Per exemple, a Ciutadella hi ha un carrer que de dir-se del «Nord», va passar a ser del «General Sanjurjo», per acabar sent de «Francesc de Borja Moll» a causa que aquest personatge havia nascut a aquest carrer. A Maó, un tros del carrer de Sant Cristòfol va passar a ser d'«Isabel II» encara que a la capital de Llevant al padró municipal de 1902 ja hi consta un carrer de «La Infanta» i un altre dedicat a «La Reina», sense que quedi clar a quina Infanta o a quina Reina es refereixen. Per tant tenim tres figures reials femenines, mentre que reials masculins només he trobat una plaça, la del «Príncep». Com es pot observar, la paritat de gènere no és correcta. A partir de 1939 a totes les poblacions, a part de «Francisco Franco» (o El Caudillo), «José Antonio» o el diputat «Calvo Sotelo», solien sortir els noms dels 3 generals: Mola, Sanjurjo i Goded, encara que els noms antics suraven i perduraven, diguéssim que diguéssim el rètol corresponent. Jo mateix no vaig saber mai a qui corresponia el carrer de Sa Font ni el carrer del Port. Noms com ara «Gabriel y Galán», «Salmerón» i altres semblants també

L'aviador Joan Vinent Rotger, des Castell.

van ser de caràcter purament transitori i provisional.

No obstant tot açò, avui parlaré d'un cas destacable per la seva curta vigència.

Ens haurem de situar en el dia 9 de febrer de l'any 1938. Aquest dia l'Ajuntament des Castell va aprovar en el Ple Municipal que el carrer dedicat a Sant Jaume passés a recordar a un fill de la vila, aviadador militar republicà, mort en accident aeri en acció de guerra a Requena, sembla que el dia 4 de gener de 1938. Es tractava de Joan Vinent Rotger, tinent pilot, nat a Castell en data 2 de novembre de 1913. No em consta si es va arribar a clavar la placa, però sí que consta que el dia 8 de maig de 1939, el sant patró des Castell, Sant Jaume (hereu de Sant Jordi que és el sant que consta al penó del municipi) va tornar a presidir el carrer que hi ha entre el de

Calesfonts i el dedicat a Àngel Ruiz i Pablo que, per cert, li havia pres el nom al patró dels pescadors, Sant Pere, qui ha quedat, pobre d'ell, sense presència al nomenclàtor municipal. Pel que es veu, una cosa és ser un conegut escriptor i una altra un aviadador republicà.

Tot plegat, 453 dies de vigència i, per tant, crec que es tracta del cas més efímer de la història dels nomenclàtors municipals menorquins i, possiblement espanyols.

❖ **LA DETECCIÓ** d'aquest cas de curtejat de vigència m'ha dut a cercar quants aviadadors menorquins, dels que volaven per l'aire, no als despatxos. I, a part de Joan Vinent Rotger, he trobat a Gabriel Allès Barber (Ferrerries, 1917-Toulouse, 1998), a Jaume Obrador Llopis (Maó, 1911-1991) i a Eduardo Hernández Cardona (Maó 1906-a la mar, 1937) republicans i a Vicente Sintes Fàbregas (Maó 1898-Madrid, 1972) de l'aviació nacional. Tant Allès com Obrador van perdre la seva carrera militar, mentre que Sintes Fàbregas, que va ser enginyer aeronàutic, va arribar a coronel. Val a dir que Obrador va recuperar el seu grau i el van assimilar també a coronel, i com a tal es va retirar, ja prop dels 80 anys. Eduardo Hernández Cardona va morir, igual que Joan Vinent, en acte de guerra.

Ara que a Es Castell han fet una consulta popular per dedicar uns carrers sense nom, lamentablement no es va tenir en compte aquesta història que us acab de contar. En tot cas, benvinguts siguin els noms d'en «Biel» (Gabriel Marqués Orfila) i «es Curro» (Joan Abril Petrus) per batiar un tros de passeig des d'on es pot veure directament Es Cau, cova de cantants de Cala Corb.